

foglalkozó szótárt; a svéd személynevek szabályozásának történetéről szóló összefoglalást; a kelták Európában fellelhető archeológiai és helynévi nyomait bemutató atlaszt; a brit őslakosoknak az angolszász hódítás idején fennálló helyzetét vizsgáló kötetet; a középkori Suffolkról született munkát; a skóciai Fife területének helyneveit közreadó művet; a tulajdonnevek mai nyelvi rendszerben betöltött funkcióját, szófaji kategorizációjának lehetőségei tanulmányozó kötetet; valamint a nemrégiben elhunyt Mary Higham válogatott írásait tartalmazó könyvet.

Bibliográfia. – A kötet a 2007-ben megjelent, Nagy-Britannia és Írország tulajdonneveivel (is) foglalkozó, főként angol és német nyelvű történelmi, filológiai, névtani kiadványok, tanulmányok, recenziók bibliográfiájával zárul. Összeállítója, CAROLE HOUGH az angol nyelvű absztraktok alapján a Névtani Értesítőt is áttekintette a témakörbe vágó írások után kutatva, így a bibliográfia tartalmazza BÖLCSKEI ANDREA e magyar periodikában megjelent, a differenciált angol településnevek korrelációs rendszeréről írott dolgozatának adatait is.

BÖLCSKEI ANDREA

ACTA ONOMASTICA 49. (2008)

Főszerkesztő: MILAN HARVALÍK

Ústav pro jazyk český AV ČR, Praha, 2008. 387 lap

1. A Cseh Köztársaság egyetlen névtani folyóirata a szokásos struktúrától eltérően 2008-ban egy köszöntő számmal örvendeztette meg a névtan iránt érdeklődő nagyközönséget. A köszöntő kötet ez esetben a 70. születésnapját ünneplő Dr. Libuše Olivová-Nezbedová professzorasszonyt tisztelte meg, hasonlóképpen az 1999-ben megjelent kiadványhoz, mely az alapító Jan Svoboda munkásságát hivatott elismerni. A kötet 387 oldal terjedelmű, s összesen 50 tanulmányt tartalmaz. Ezek mindegyikének bemutatására jelen ismertetés nem vállalkozhat; pusztán betekintést kíván nyújtani a cseh névtan legújabb termésébe. A kötet fókuszában a hely- és személynevekkel kapcsolatos írások állnak, de olvashatunk egyéb névtani kérdésekről is. A cikkek többsége cseh nyelvű, de németül, lengyelül, szlovákul és oroszul írt is akad közöttük.

2. A személynevek témaköréből. – A tanulmánykötetet a főszerkesztő, MILAN HARVALÍK köszöntőcikke (10–2) nyitja; MARIE NOVÁKOVÁ (12–25) és MILOSLAVA KNAPPOVÁ (181–6) írása pedig az ünneplott publikációit méltatja. ZOFIA ABRAMOWICZ „Rítusok és szimbolizmus a zsidó személynevekben” című cikkének középpontjában a zsidó családnevek és hagyományok közötti kapcsolat áll (25–34). – **Családnevek.** A hasonló témával foglalkozó LEONARDA DACEWICZ (Keresztény és zsidó vallásúak családneveiről a XVIII. századi Északkelet-Lengyelországban; 91–8) megállapítja, hogy a vizsgált térben és időben a lefrekvenciáltabb zsidó családnevek héber és jiddis eredetűek voltak, *-owicz* végződéssel megtoldva, míg ugyanezen feltételek között a keresztény családnevek az *-uk/-czuk* szuffixummal zárultak; ezek körében jóval gyakoribb a

köznevi eredetű névadás, mint a zsidó családnevek között. – **Keresztnevek.** MIROSLAV KAZÍK munkája (166–73) a Stará Turá-i férfi keresztnevek vizsgálatát tűzte ki célul. A kutatás során összesen 90 nevet tudott elkülöníteni, melyek közül a leggyakoribbak a *Ján*, a *Milan* és a *Jaroslav* voltak. VIDAN NIKOLIĆ tanulmányában (264–70) megállapítja, hogy a görög eredetű *Irina* először a 15. században bukkan fel a szerb nyelvben Irina Katakuzin révén, aki később megkapta az „Elátkozott Jerina” gúnynevet. Így az eredetileg ’béke’ jelentésű görög szó negatív konnotációval és megváltozott alakkal került a szerbbe. – A kötet számos bibliai hely- és személynévvel kapcsolatos munkát is közöl. Ilyen ROBERT DITTMANN munkája (106–16), de említhető MILADA HOMOLKOVÁ tanulmánya is, amely a bibliai *Syrtis* névről bővíti az olvasók ismereteit (135–43). VERA CHLÁDKOVÁ írása a héber *Noé* névnek a cseh nyelvbe való integrálódását, a nyelvtörténet során kialakult (*Noel*, *-e/-a*, *-ovi* és *Nohel*) és a 19–20. században állandósult változatait (*Noe*, *Noema*, *Noemovi*, *Noemem*) mutatja be részletesen (143–9). VIEROSLAVA LEITMANOVÁ a családi közeg névhasználatának kérdéséről értekezik (218–24), míg SVATOPLUK PASTYRIK a Bartoš-szótár személyneveiről ad tájékoztatást (290–4).

3. A helynevek témaköréből. – ALEKSANDRA CIESLIKOWA a lengyel helynév-változtatások jelenkori tendenciáiról számol be (71–7), MARIA CZAPLICKA-JEDLIKOWSKA pedig a *bab’-i*, *babi’-a* szavak jelentéseit vizsgálta különböző földrajzi nevekben. A tanulmány megszületését K. ZIERHOFFER és Z. ZIERHOFFER nemrég megjelent könyve inspirálta, melyben az ősi lengyel krónikák és kelet-szlavóniai dialektusok alaposabb vizsgálata során igazolták, hogy a *baba* szó eredetileg ’lápos, mocsaras, füves hely’ jelentésben szerepelt a földrajzi nevekben (77–85). MICHAELA CORNEJOVÁ tanulmánya olyan helyneveket vizsgál, melyeket igen korai, 11–13. századi latin nyelvű dokumentumok őriztek meg. E nevek általában egyszerűen és pontosan lokalizálható topográfiai objektumokhoz kapcsolódnak; többségükben egy szóból állnak, a szóalkotás módja azonban rámutat például az *-ov(j)*, *-ica*, *-ava* vagy *-ec* szuffixumok korai használatára (85–91). Német nyelven olvashatunk a *Luhe* helynévről ALBRECHT GREUBE és WOLFGANG JANKA kutatásainak köszönhetően (125–31). EWA JAKUS BORKOWA arra a kérdésre keresi a választ, hogy léteznek-e lengyel helynevek *-la* végződéssel (154–62). IVAN LUTTERER „A Bevándorlók nyomai a texasi helynevekben” című cikkében egy listát közöl olyan helynevekről, melyek cseh letelepedőkre utalnak (224–7). ZANETA PROCHÁZKOVÁ Robinson Crusoe szigetének helyneveiről értekezik (294–9), míg JANA STEINKOVÁ a *brat* szó megjelenését vizsgálja a cseh helynevekben (308–14), PAVEL STEPAN pedig a *-dlo* szuffixum mibenlétét tanulmányozza ugyanezen körben (333–44).

4. Az egyéb nevek témaköréből. – LENKA GARANČOVSKÁNAK a tejtermékek névadásáról szóló cikke a névadási procedúrát vizsgálja (116–25). LUMÍR KLIMES tanulmányában a vasúti alagutak neveiről olvashatunk (173–5), VÁCLAV LÁBUS pedig az autógyártók márkaneveiről ír (különös tekintettel a Škoda egyes modelljeire) (212–8). ALEXANDRA SUPERANSKAJA (314–23) és RUDOLF ŠRÁMEK (323–33) munkája a névtani terminológiák kérdéskörébe enged betekintést.